

מאמר הדור – שיעור 4 המכאוב הגדול – אובדן הכבוד העצמי

איגרות הראיה, חלק א איגרת קסד [מתוך איגרת לתלמידו ר' משה זיידל]

עד כה עומדת הקולטורה המיוחדת של ישראל, כרחל נאלמה. דבר אלהים היה לחרפה, כי לא יהיין שום משכיל לרצות ממנו יותר ממה שתתן על זה אירופא דיפלום¹, ואירופא לקחה את דבר ד' בצינור מלא רפש של הנוצריות שנתלכלכה בגויות, ואברה את שריד חמדתה, אשר גולה מעם-עולם, וחשוכא חפי להניי אינשי, אשר התפארו כי לקחו להם אור ישראל ושמו בכליהם.

הקולטורה העצמית שלנו, שאיין לנו בה שותפות של כל גוי בעולם, ותחיתנו הלאומית על אדמת הקודש, היעודה להיות גי חזיון עולמים, חלום נאמן אחד הוא, אשר רק בשגגה יראה כשתי מערכות סותרות ומנגדות זו את זו. לעבד את היסוד האמתי הזה, להראותו ביד רמה וקומה זקופה, בגדולה והוד, זאת היא עבודתנו, עבודת חכמי אמת, יראי ד' ביראה פנימית, שאינה נגועה בסיגים של יראה פסולה, חיצונית ומשפלת רוח ונשמה, אותם היודעים לתן גדול לאלהינו באמת ובישר לבב. וע"ז צריכים אנו להחל ביסוד של ספרות, חדש-ישן, שלא יפנה אל הישן עורף כי אם יזדיין עם החדש לדעת את כל עומק הטוב של הישן, ואיך החדש הולך עמו ומשלימו תמיד, ותלמידים ותיקים יגדילו תורה ויאדירוה להחיות רוח ישראל, ולתן כבוד והוד, לאדמת הנבואה, אשר שמיה והרריה ירעפו עדי-עד טל-חיים דוקא לעם המרגיש את קשר נשמתו בתוכה, ולא לעם אחר, ולנטמעים עמהם, שאינם מבחינים בין אדמת חול לעפרות קודש. השכל הישראלי יתרומם, והרגש החי שלו יתעורר לעומתו בכל מלא עז וחיים. הגבורה המעשית ליסד ולנטע, לבנות ולשכלל את הכל בחיי גוי איתן על אדמתו כמקדם, תתעורר בזרע ד', אשר תכירו ותדע לשוב אליו באהבה והכרה מלאה תנובה וחיים. שירים חיים נבראו, מלאי עז אלהים, ושדות של קולטורה חדשה ומאירה יפרו ויעלו, יעטפו בר ויתרעעו אף ישירו. הישן יתחדש, והחדש יתקדש, ויחדו יהיו לאבוקות אודים על ציון, ובמשיכת חן תחל אז ציון למשוך אל תוכה את בחירי בניה בונה, ומשכללי הבנין, הנטע והמזרע, התעשיה והמסחרים, יהיו במשך הזמן גם הם זלופים מטל חיי נצח, מים טהורים יזורקו עליהם, ויכירו את חסנם ואשרם בהיותם בונים חומות וחיל לישראל בארץ חמדת עולמים.

רוח הדת הנלחץ והמרוצץ, אשר הושגר באירופא הנוצרית ובאזיה המושלמנית, אשר לא הטיבה הרבה מהראשונה, ולא יכלה להיטיב, לא הי' יכול לדור בכפיפה אחת עם התחיה החברותית, המלאה אונים וחפץ חיים מזהירים, שכדי לשכללם יפה צריך דוקא אור אלהים אמת בתוך הנשמה הקיבוצית, וזה לא נמצא כי אם בישראל כמו בראש ימות ההיסטוריה גם עכשו. הפילוג של הדת והחברה נאה ויאה להם, מה שהוא מזיק לנו. אמנם אם לא נצא להאיר את האופל, להסביר את ההבדל שבין דת לדת, כלומר שבין הדת שאינה ראויה להקרא בשם עצם פרטי זה, מפני גבהה ומקוריותה, לבין דת מחוקה וסעיפית, שאיין לה אלא כפי מה שיכלה לדלות מהמקור בדרך גניבה וחלחלה, - מבלעדי פעולה רוחנית אדירה זאת, ישאר עומד הענין סמוי מן העין, והעבודת הפנימית תקום להתבושש עם היהדות הפנימית, אחרי אשר חקתה שלא להתבושש כמעט עם החיצונה השפע הפסיכילוגי של כנסת ישראל הוא יותר מלא חיים ותעודה מההגיונים הכהים של המושכלות הספרותיות, האחרונות כלולות הן בקרב הראשון, ככללותם של פרטי פרטי בכללי כללים. בשלמותה תופיע בשביל חיבורה של כנסת ישראל ורוחה באדמת ישראל, נשמה לעם עליה, וברקים ירוצו גם לכל לב שוקק המצפה לראותה בזיוה וחמדתה.

¹ מתוך דברי נשיא בית המשפט העליון אהרן ברק: "ערכי היסוד של היהדות הם ערכי היסוד של המדינה. כוונתי לערכים של אהבת האדם, קדושת החיים, צדק חברתי, עשיית הטוב והיושר, שמירת כבוד האדם, שלטון החוק על המחוקק, וכיוצא בהם אותם ערכים אותם הנחילה היהדות לעולם כולו. הפניה לערכים אלה היא ברמת ההפשטה האוניברסלית שלהם, התואמת את אופיה הדמוקרטי של המדינה... אכן, ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית הם אותם ערכים אוניברסליים המשותפים לבני החברה הדמוקרטית, ואשר צמחו מתוך המסורת וההסטוריה היהודית."